

Вх. №...../.....2024 г.

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДОКЛАД
от
дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“ и
дирекция „Правна“

Относно: проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 42 от Закона за енергетика (ЗЕ) по предложение на оператора на съответния борсов пазар Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) одобрява правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия. В изпълнение на това законово правомощие КЕВР е одобрила предложените от „Българска независима енергийна борса“ ЕАД (БНЕБ ЕАД, борсовия оператор) Правила за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия (ПРОБПЕЕ, Правилата, обн. ДВ, бр. 55 от 19.06.2020 г., посл. ред. ДВ, бр. 50 от 2023 г.), които са в сила към настоящия момент.

С писма с вх. № Е-13-210-7 от 14.03.2024 г. и вх. № Е-13-210-7 от 27.05.2024 г. от БНЕБ ЕАД са постъпили предложения за изменение и допълнение на ПРОБПЕЕ. В тази връзка със Заповед № З-Е-159 от 05.06.2024 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която да извърши анализ на постъпилото предложение и да изготви доклад и проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия (проект на ПИД на ПРОБПЕЕ).

След обсъждане и анализ на относимите факти и обстоятелства се установи следното:

С посочените по-горе писма, БНЕБ ЕАД е направило предложение за въвеждане на механизъм „Търгове в рамките на деня“ на организирания борсов пазар на електрическа енергия. С цел включване на подходящо систематично място на новите разпоредби, се предлага и структурна промяна на нормативния акт, като досегашните глави да станат части и Правилата да имат части, глави и раздели, вместо само глави и раздели. Освен измененията и допълненията, свързани с въвеждането на механизъм „Търгове в рамките на деня“, предложението съдържа и редакционни промени, както и текстове, които се привеждат в съответствие с актуалната практика на борсовия оператор. Предлаганите изменения и допълнения се отнасят до следните разпоредби: чл. 3, 13, 14, 21, 24, 27, 32, 35, 45, 46, 47, 57, 58, 60, 61, 62, 65, 71, 72, 73, 81, 86, 90, 92, 94, 99, 105, 106, 114, 128, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 162, 165, 166, 185, 186, 192, 200, 201, 228, 233, 238, 246, 247, 291, 295, 297 и

допълнения в § 1 от ДР и ПЗР на ПРОБПЕЕ. БНЕБ ЕАД е предложило и създаването на изцяло нови раздели в Глава четвърта от Правилата.

Постъпилите предложения, ведно с мотивите на борсовия оператор, както и мотивите за отхвърляне на част от тях, са отразени в съгласувателна таблица към настоящия доклад.

Съгласно чл. 317 от ПРОБПЕЕ всички промени в Правилата се одобряват от КЕВР и се публикуват на интернет страницата на БНЕБ ЕАД. Предвид посочената разпоредба, предложенията на БНЕБ ЕАД за изменение и допълнение на ПРОБПЕЕ следва да бъдат разгледани от КЕВР, като в хода на тяхното разглеждане следва да се вземат предвид относимите разпоредби на Закона за нормативните актове (ЗНА).

Съгласно чл. 28, ал. 1 и ал. 2 от ЗНА, в редакцията обн. ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г., проектът на нормативен акт се внася за обсъждане и приемане от компетентния орган заедно с мотивите, съответно доклада към него и предварителната оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА, като мотивите, съответно докладът, следва да съдържат: причините, които налагат приемането; целите, които се поставят; финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба; очакваните резултати от прилагането, включително финансовите, ако има такива; анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Предвид разпоредбата на § 5 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗНА, за приеманите от КЕВР подзаконовни нормативни актове не се изисква изготвяне на предварителна оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА.

1. Причини, които налагат изменението и допълнението на ПРОБПЕЕ:

Измененията и допълненията в ПРОБПЕЕ, които са свързани с въвеждане на механизъм „Търгове в рамките на деня“, част от пазарен сегмент „В рамките на деня“, се налагат във връзка с Глава 6 от Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването (Регламент (ЕС) 2015/1222). В посочената глава са определени изискванията към единното свързване на пазарите в рамките на деня (SIDC), включително изготвянето на единна методика за ценообразуване за преносната способност в рамките на деня (чл. 55, ал. 3 от Регламент (ЕС) 2015/1222). Единната методика за ценообразуване за преносната способност в рамките на деня се съдържа в Анекс I към Решение № 1/2019 на Агенцията за сътрудничество между енергийните регулатори (АСРЕ) от 24.01.2019 г. за определяне на единна методика за ценообразуване за преносната способност в рамките на деня. Методиката е разработена в съответствие с разпоредбата на чл. 55 от Регламент (ЕС) 2015/1222. С Решение № 1/2019 на АСРЕ, в раздел 5.3.8. „Определения и тълкувание“, т. 38 се посочва, че АСРЕ е добавило още две определения с цел да се изясни обхватът на проекта за пазарно обединение „В рамките на деня“. Тези две определения поясняват, че има само едно обединение „В рамките на деня“, състоящо се от две части: „непрекъсната търговия“ и „търгове в рамките на деня“.

Другите направени предложения от БНЕБ ЕАД за изменения и допълнения на отделни разпоредби от Правилата, са резултат от натрупания практически опит, свързан с работата на борсовия пазар и неговото администриране, а така също и поради установена необходимост от прецизиране на някои правила, тяхната актуализация и допълнително регламентиране.

2. Целите, които се поставят:

Основната цел на проекта на ПИД на ПРОБПЕЕ е регламентирането на нов механизъм „Търгове в рамките на деня“, като част от пазарен сегмент „В рамките на деня“. Механизмът

цели разпределянето на преносната способност и управление на претоварването, включително чрез единно свързване на пазарите в рамките на деня и прилагане на единна методика за ценообразуване за преносната способност в рамките на деня, която е разработена в съответствие с разпоредбата на чл. 55 от Регламент (ЕС) 2015/1222. Според дефиницията, съдържаща се в чл. 2 от Анекс I, „търг в рамките на деня“ (IDAs) означава имплицитна търговска сесия на търг в рамките на деня за едновременно съпоставяне на оферти от различни пазарни зони и разпределяне на наличния междузонов капацитет в рамките на деня на границите на зоните чрез прилагане на механизъм за пазарно свързване. Механизмът за ценообразуване за междузонов капацитет в рамките на деня се основава на търгове в рамките на деня, които са част от единното свързване в рамките на деня (т.е. търгове SIDC) и допълва механизма на непрекъснатата търговия на SIDC. Определената цена на междузонов капацитет в рамките на деня отразява пазарната ситуация по време на разпределението. Търговете в рамките на деня зачитат междузоновия капацитет и ограниченията за разпределение. Хармонизираните максимални и минимални клирингови цени за SIDC съгласно чл. 54 от Регламент (ЕС) 2015/1222 се прилагат за IDAs. Продължителността на IDA се определя от началото му, което е крайният срок за подаване на оферти, и с прекратяването му, което е публикуване на резултатите от търга. В случай, че операторите на преносни системи не са в състояние да осигурят междузонов капацитет в рамките на деня на IDAs, такъв капацитет, когато стане наличен, се разпределя чрез механизма за непрекъснатата търговия на SIDC. В случай, че IDAs не е в състояние да разпредели междузонов капацитет в рамките на деня, капацитетът трябва да бъде предложен и разпределен впоследствие чрез механизма на непрекъснатата търговия на SIDC. Търговете в рамките на деня ще бъдат въведени на всички граници на пазарни зони, отговарящи на условията за участие в SIDC. Това задължение се прилага за границите на пазарни зони, независимо дали вече са участващи в механизма на непрекъснатата търговия на SIDC или не. Методиката, установяваща механизма за ценообразуване за междузонов капацитет в рамките на деня, основана на търгове в рамките на деня, се прилага чрез изменение и допълнение на съответните изисквания и методики, свързани с развитието на SIDC. В тази връзка са изменени и допълнени съответните разпоредби в ПРОБПЕЕ, като същевременно са създадени изцяло нови раздели в Глава четвърта от Правилата.

На следващо място с предлаганите редакционни промени и промени, свързани с актуалната практика на борсовия оператор, описани в съгласувателната таблица, се цели постигане на по-голяма яснота и прецизност при прилагането на ПРОБПЕЕ.

Така с изменението на чл. 14 от ПРОБПЕЕ еднозначно се посочват начините за подаване на заявление за регистрация на организирания борсов пазар на електрическа енергия. С оглед прецизиране на текста думата „цени“ в чл. 13 от ПРОБПЕЕ се заличава и се заменя с думата „такси“. С предложената нова ал. 2 на чл. 13 от Правилата се цели изрична регламентация на възможността в рамките на регистрационната процедура да се използва електронен подпис.

В чл. 21 се създава нова ал. 2, която предвижда, че независимият преносен оператор незабавно уведомява писмено оператора на организирания борсов пазар на електрическа енергия при прекратяване на договор за балансиране. Прекратяването на договор за балансиране, сключен между търговски участник и независимия преносен оператор, изисква промяна на статуса на участника в регистъра на интернет страницата на ЕСО ЕАД, както и спиране на достъпа на участника до системата за администриране на пазара (MMS) за

известяване и валидиране на търговски и производствени графици. Тези промени в обстоятелствата следва да бъдат известни на БНЕБ ЕАД, в качеството на оператор на борсовия пазар на електрическа енергия, с оглед статуса на търговския участник на борсовия пазар на електрическа енергия, както и с оглед известяването на търговските и производствени графици.

В чл. 61 се създава нова ал. 4, която предвижда, че ако търговски участник изпрати оферта чрез лице, което не е определено като отговорник за търговия, операторът не подава изпратената оферта.

С промените на чл. 81 и чл. 128 от ПРОБПЕЕ ще се даде изрична регламентация на случаите, в които е налице необходимост от актуализация на софтуера, обслужващ електронните системи на борсовия оператор, както и изключването на отговорността на БНЕБ ЕАД при технически и комуникационни проблеми, свързани с достъпа и използването на ЕСТ-РД от страна на търговските участници, когато те не са по причини, произтичащи от борсовия оператор.

Предлаганото изменение на чл. 201 от ПРОБПЕЕ е съобразено с факта, че търговският календар се обновява непосредствено след всяко ново одобрено заявление за инициране на търг.

Предвижда се създаване на нов чл. 220а, като целта на предлаганата разпоредба е по-доброто управление на финансовия риск. Предвиждането на имуществени правни последици от подаването на оферта, надвишаваща лимита за търговия, ще стимулира участниците да оферират в рамките на лимита за търговия.

Целта на промяната на чл. 291 от ПРОБПЕЕ е да не се стига до противоречиво тълкуване относно обхвата и съдържанието на понятието „вътрешна информация“. Легалните дефиниции на алгоритъма Euphemia, на борсова сесия и на пазарен сегмент „В рамките на деня“, съдържащи се в Допълнителните разпоредби на ПРОБПЕЕ, се допълват и изменят във връзка с въвеждането на механизма „Търгове в рамките на деня“.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Прилагането на ПИД на ПРОБПЕЕ не е обвързано с разходи за държавния бюджет.

4. Очаквани резултати от прилагането:

С въвеждането на нов механизъм за търговия на пазарен сегмент „В рамките на деня“, а именно – механизъм „Търгове в рамките на деня“, ще се обособят два механизма на търговия – „Непрекъснатата търговия“ и „Търгове в рамките на деня“. По този начин ще се създаде възможност за търговските участници да участват максимално пълноценно на пазарен сегмент „В рамките на деня“, респективно ще се постигнат по-добри цени на търгуваните количества електрическа енергия. С част от измененията и допълненията ще се облекчи процедурата по регистрация на борсовия пазар, а именно чрез изричната регламентация на възможността за използване на електронен подпис.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Предложеният проект на ПИД на ПРОБПЕЕ е в съответствие и не нарушава основни права и принципи от правото на Европейския съюз. Проектът на ПИД на ПРОБПЕЕ е съобразен с изискванията на Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 05.06.2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия, Директива (ЕС) 2019/944 на

Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, Регламент (ЕС) 2015/1222 на Комисията от 24.07.2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването и Решение № 1/2019 на Агенцията за сътрудничество между енергийните регулатори от 24.01.2019 г. за определяне на единна методика за ценообразуване за преносната способност в рамките на деня. Предложението за отмяна на нормата на чл. 297 и прецизирането на чл. 291 от проекта на ПРОБПЕЕ е в посока на постигане на съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия.

При одобряване на предложения проект следва да бъде проведена процедура в съответствие с разпоредбите на ЗНА, на Административнопроцесуалния кодекс и на ЗЕ. Проектът на ПИД на ПРОБПЕЕ следва да бъде публикуван на интернет страницата на КЕВР, ведно с доклада, съдържащ мотивите, както и на Портала за обществени консултации. Следва да бъде проведено обществено обсъждане на проекта, като на заинтересованите лица бъде предоставен подходящ срок за изразяване на становища и предложения по него.

На 13.06.2024 г. е стартирал новият механизъм на търговия „търгове в рамките на деня“ едновременно за всички пазарни зони, част от пазарното обединение „в рамките на деня“. БНЕБ ЕАД, в качеството си на независим оператор на пазара на енергия, е стартирал единен механизъм както за „непрекъснатата търговия“, така и за „търгове в рамките на деня“, съгласно дадени от АСРЕ указания с решение № 1/2019 преди влизане в сила на съответните изменения и допълнения на ПРОБПЕЕ. С цел безпрепятствено прилагане на новия механизъм е необходимо нормите в ПРОБПЕЕ в максимално кратки срокове да влязат в сила.

Във връзка с горното е необходимо да се приложи предвидената в чл. 26, ал. 4, изр. второ възможност Комисията да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни, за предложения и становища по проекта на ПИД на ПРОБПЕЕ от публикуването му за обществени консултации.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 14 и чл. 21, ал. 1, т. 42 от Закона за енергетиката, чл. 317 от Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия, чл. 26 от Закона за нормативните актове, чл. 43, ал. 1, чл. 49 и чл. 51 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме на Комисията да обсъди следните

РЕШЕНИЯ:

- 1. Да приеме настоящия доклад;**
- 2. Да приеме проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия;**
- 3. Да насрочи обществено обсъждане на проекта по т. 2, като на участниците в него да се осигури възможност и за дистанционно участие;**
- 4. Да определи дата, час и място за провеждане на обществено обсъждане на проекта по т. 2, които да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията;**

5. Да публикува проекта по т. 2, ведно с доклада и съгласувателната таблица, на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране и на Портала за обществени консултации;

6. Да определи 14-дневен срок за предложения и становища във връзка с публикувания проект по т. 2 след провеждане на общественото обсъждане и на Портала за обществени консултации.

Приложения:

1. Проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на електрическа енергия;
2. Съгласувателна таблица.